

Mihaela Arsenescu-Werner, în Actrija care joacă rolul "Elisabeta I"; regizoarea o "redescoperă", după ce făcuse același lucru în **Efectul razelor gamma asupra anemonelor**, unde o distribuise în rolul Betty. Jocul acestei remarcabile actrițe este o continuă lecție de dozare a nuanțelor, de acordare savant-discretă a stării cu gestul, cu intonația, cu atitudinea. Personajul se clădește, ascendent, din splendori și din mizerii umane, sfidând apariția hieratică a Reginei (pandant opozit, precis surprins de Catinca Tudose). Portrete scenice minuțios alcătuite realizează Emil Coșeru în Burghley și Lazarus Tucker (excelând în confruntările pitorești pe care bancherul le are cu Caterina de Medicis – rol viguros construit de Georgeta Burdujan și cu Filip al II-lea – Adrian Păduraru), Adi Carauleanu – Conte de Leicester, Monica Bordeianu – Maria Stuart, Constantin Pușcașu – Francis Bacon, Antonela Cornici – Omul-Reclamă, Petronela Grigorescu – Vrăjitoarea

Pata Solă. Există în spectacol și scene asupra cărora ar fi trebuit să se vegheze mai atent (cum ar fi inexpressiva secvență a convorbirii dintre Caterina și Nostradamus), după cum intensitatea emisiei vocale s-ar cuveni acordată cu dimensiunile Sălii Studio. Rezolvarea cea mai potrivită (și logică, nu numai pentru acest neajuns), ar fi translarea spectacolului – care n-ar presupune decât infime intervenții – acolo unde îi este, de fapt, locul, adică pe scena mare.

Const. Paui

Mihaela Arsenescu-Werner

“Legea și ordinea”

Strigoii

Contrariindu-și contemporanii, Ibsen lansează în dramaturgia mondială o teză apostată: idealurile (și rigida lor transformare în realități) pot deveni obstacole nu doar incomode, ci de-a dreptul dezastruoase pentru desfășurarea firească a existenței umane.

Strigoii insinuează o variantă agresivă a temei în discuție, “idealul” acționează aici din afară. El constă în respectarea draconică a “legii și ordinii”, supunere care, înlăturând glasul inimii și pe cel al rațiunii normale, dictează și impune gesturi definitive, sfârșind în dezastre sufletești. Prezentul stă, în acest caz, sub semnul unei damnațiuni care indică alinierea la norme morale calpe. “Idealul” este, aici, unul combinat și complicat, un “strigoi pluricefal”, așezat pe obligații, conveniențe, calcule, concepții și alte asemenea

repere general acceptate și înmă-nunchiate în sloganul “legii și ordinii”. Regizorul Ovidiu Lazăr a zăbovit îndelung asupra căilor de relansare, într-un spectacol declarat “contemporan”, a destinului uman care populează **Strigoii**. După trei ani (mărturisiri) de meditație, a stabilit formula de bază a decodării piesei: “Strigoii sunt ei înșiși (personajele, *n.n.*) și nu trecutul lor pe care acum nu-l mai pot suporta, deoarece îi învinuiește permanent. [...] Ideea spectacolului ar fi că, dacă oamenii nu-și rezolvă problemele vieții atunci când apar, ei pot deveni oricând niște posibile cadavre ambulante, contaminându-i inevitabil și pe cei aflați în preajma lor”.

“Ideea”, în sine, poate fi discutată, dar cu obligatoria condiție a descoperirii unor consonanțe între ea și substanța dramatică a textului. Or, văzând spec-

tacul, am avut sentimentul că, nu de puține ori, *ideea regizorală* ajunge într-o poziție paralelă cu *ideile cuprinse în replici*, de unde și

impresia de incomodă neconcordanță între ce se dă și ce se cere. Regizorul însuși se vede silit să recunoască, în același program de sală din care am citat anterior, că “apar anumite momente pe care eu le numesc de *strigoism* și trecutul irumpe în noi devastator, ne înundă, ne înspăimântă, ne derutează, ne amețește, ne face spectrali sau ne transformă în canali”. Iată-l numind, de bunăvoie și nesilit de nimeni, cheia cea mai potrivită pentru accesul în lumea **Strigoilor**.

În aceste condiții, interpretii au avut de dus la capăt o misie dintre cele mai dificile.

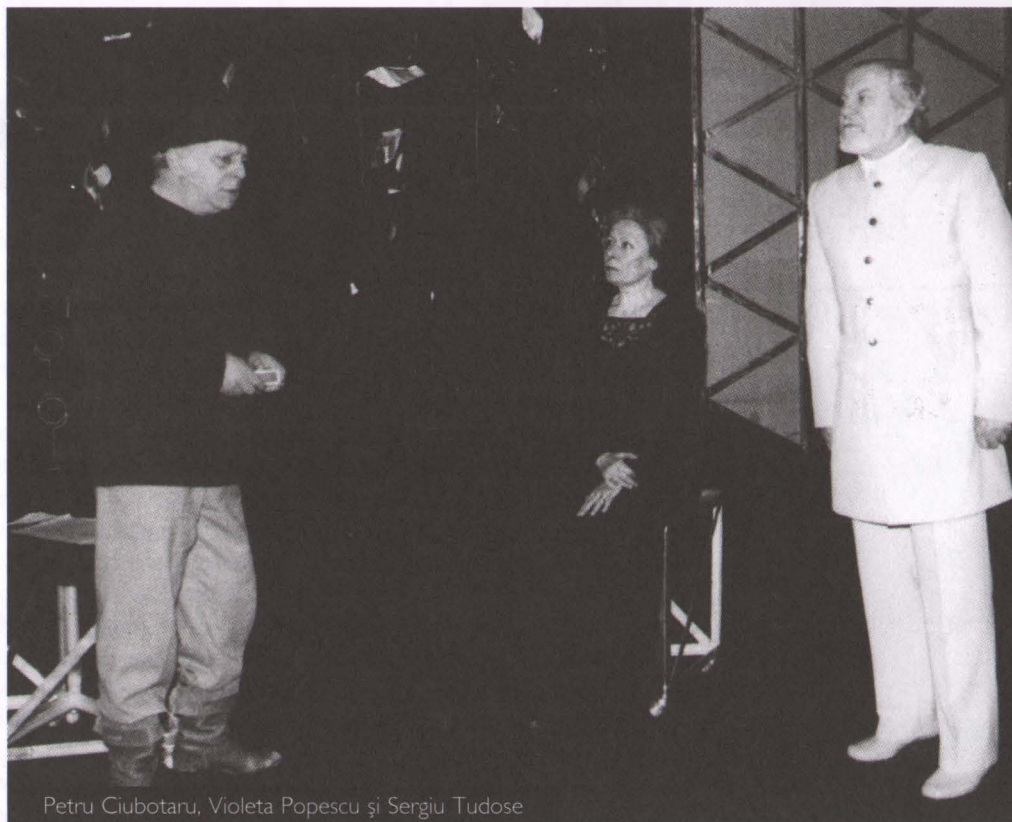
Violeta Popescu, actriță din primul eșalon valoric al teatrului național contemporan, ținută departe de scenă, inexplicabil, pe parcursul ultimelor trei stagioni, a exploatat preponderent resursele la care trimit dominantele intelectuale, raționale, cuprinse în sensurile personajului său, surdinizând componenta emoțională, care ar fi întregit acest personaj, umanizându-l. Helene Alving impresionează prin verticalitatea și demnitatea târzie a omului umilit de o existență nedreaptă, dar

STRIGOII de Henrik Ibsen. Traducerea: A. Popovici și N. Filipovici • TEATRUL NAȚIONAL “V. ALECSANDRI” din IAȘI • Data reprezentăției: 2 mai 1999 • Regia: Ovidiu Lazăr • Scenografia: Rodica Arghîr • Distribuția: Violeta Popescu (Helene Alving), Călin Chirilă (Osvold Alving), Sergiu Tudose (Pastorul Manders), Petru Ciubotaru (Tâmplarul Engstrand), Monia Pricopi (Regine Engstrand).

pare total secătuită interior, incapabilă să încarce cu participare mărturisirea penitență adresată fiului său.

Osvald, primul rol de anvergură încredințat foarte tânărului actor Călin Chirilă, apare ca un "strigo" aparținând prezentului imediat, și foarte puțin ca rezultat nefericit al acțiunii concertate aparținând "strigoilor" care au strivit și sufocat tinerețea mamei sale. Ce i-a reușit interpretului a fost încercarea de a așeza între el și lumea exterioară o mască, alcătuită din generoasă și chinuitoare discreție. Fronda lui este tot o mască, și de aceea cabotinismul explicit al scenei finale face notă discordantă cu tot ce arătase până atunci.

Pastorul Manders, adus în spectacol de Sergiu Tudose, ilustrează până în pragul ostentației rigidității maligne ale "legii și ordinii" răsfărâte în modul cel mai nefast asupra existențelor din piesă. Personajul astfel clădit este unul profund suspect și antipatic, ceea ce s-a și urmărit, de altfel. Excelent este surprinsă duplicitatea structural-agresivă a Tâmplarului Engstrand, interpretat de Petru Ciubotaru. Actor gânditor și îndelung exersat în utilizarea cu maxim efect dramatic a simplității, Petru Ciubotaru izbutește să-i asigure personajului său o prezență surprinzător de reliefată în desfășurarea întregii acțiuni. Spre paguba acestei montări – corectă, consecventă în propuneri, dar lipsită de fior sufletească –, cel de al cincilea personaj al dramei, Regine, este,

Petru Ciubotaru, Violeta Popescu și Sergiu Tudose

în varianta Moniei Pricopi, un eșec fără cusur. Actrița pare a nu fi înțeles nimic din egoismul, nefericirea și disperarea personajului său, pe care-l poartă prin scenă cu siderantă cochetărie săltărească sau cu încruntări arțăgoase, fără a încerca să perforeze coaja vorbelor pe care le rostește.

Spațiul de joc, imaginat de scenografa Rodica Arghir, este unul sobru, atemporal, dar îmblânzit de fundalul lentoscilant al serei, rămasă acolo din alte

vremi, singurul element care ne aduce aminte că asistăm, totuși, la o poveste aspră despre niște oameni asupra cărora trecutul și-a pus, apăsător, pecetea.

Premiera ieșeană a însemnat și marcarea unei duble aniversări: 35 de ani de prezență artistică neîntreruptă pe scena Teatrului Național "Vasile Alecsandri" a actorilor Violeta Popescu și Petru Ciubotaru.

C. P.

Sf flash

Privind la Actor

Într-una din cărțile pe care le-a scris înainte de 1989, Mihai Măniuțiu vorbea despre Actorul ca "erou centralizator": "un Altceva în care sunt transportați spectatorii martori".

Acesta este Actorul pe care îl vezi. Dar a *privi*, la teatru, nu e echivalent cu a *vedea*. A *vedea* se referă nu atât la meritul spectatorului de a străpunge cu ochiul aparențele, cât la abilitatea Actorului de a se face *văzut*: îl vezi nu pentru că ai tu, spectator, finețea de a-l remarca, ci pentru că el, Actorul, se face *văzut*. O poleială (și nu spoială) aparține lui îmbracă. Pare că strălucește, fără a avea aerul unui semizeu. Pur și simplu, e singurul cu contururi pline. Pe lângă el, ceilalți sunt niște umbre, se mișcă într-un univers de fantome. El, Actorul, e cel "de carne" autentică.

Totuși, îl recunoști nu numai după cum *arată*, ci uneori mai ales după cum *rostește*. La fel ca și fizicul, cuvântul lui e plin, rotund, are cap și coadă, ba chiar și trup. Lângă

Actor, ceilalți par să se înțeleagă într-o limbă necunoscută, în care literele cuvintelor sunt piezișe, înclinate una către alta, gata în orice clipă să cadă, ca piesele de domino. Se sufocă, rostite atât de abrupt încât îți vine ție, spectator, să respiri în locul lor. Respirația Actorului dă formă cuvântului și desparte fraza prin pauze. În general, pauza e ca o pată albă alături de restul culorilor. Le lasă să se odihnească, să-și refacă resursele, ca apoi să răsară vioaie, strălucitoare, vizibile. Pauza Actorului e însă poză, răgaz pentru mimică și mișcare. Totuși, chiar și atunci când Actorul a "încrămenit", e unicul care strânge privirile.

În *Mutter Courage*, la „Bulandra”, în regia Cătălinei Buzoianu, Mariana Mihuț *este* pe scenă cu toate conotațiile enunțate mai sus. Nu pentru că o vezi, ci ca să o vezi. Să îți spună povestea.

Mirona Hărăbor